

MORA

Kommunstyrelseförvaltningen
Eva Larsson

Yttrande - Hållbar slamhantering, betänkande SOU 2020:3

Mora kommun lämnar följande synpunkter på Hållbar slamhantering, betänkande SOU 2020:3

Mora kommun välkomnar betänkandet då långsiktiga och tydliga spelregler är viktiga för de ställningstaganden och beslut som behöver tas för hållbar slamhantering och giffri miljö. Samtidigt måste samhället också satsa bestämt och effektivt för att motverka att oönskade ämnen hamnar i avloppet. Avloppsvattnet speglar samhällets kemikalieanvändande och det torde vara mer resurs- och kostnadseffektivt att minska belastningen av farliga ämnen i samhället än att rena ett förorenat vatten och slam.

Betänkandet är väl genomarbetat och med hög ambitionsnivå när det gäller fokus på systemförändringar, långsiktig hållbarhet och helhetssyn.

Det är positivt att betänkandet även belyst andra ämnen som är viktiga för kretsloppet, till exempel kväve och mullbildande ämnen, att försiktighetsprincipen utretts grundligt i detta sammanhang samt vikten av och stöd till uppströmsarbete.

Alternativ 1:

Mora kommun avstyrker förslaget

Synpunkter:

Förslaget på totalförbud för spridning av avloppsslam i kombination med kravet på återföring av fosfor riskerar troligtvis att leda till dyra investeringar för många redan underfinansierade verksamheter. Det låser in verksamheterna i tekniskt avancerade lösningar som inte alltid levererar driftsäkerhet och nytta. Detta förslag riskerar även att leda till att övriga viktiga närings- och mullämnen går förlorade. Utifrån ett landsbygdsperspektiv är det sannolikt stor risk att alternativ 1 kan komma att innebära dryga transport- och behandlingskostnader i någon regional anläggning. Chansen att växtnäringssämna skall hitta tillbaka till kommunen känns som liten och sålunda blir nyttan marginell.

Alternativ 2:

Mora kommun tillstyrker förslaget med tillägget att undantag för spridningsförbud ska förutom produktiv jordbruksmark även omfatta produktionsinriktad skogsmark.

Motivering:

Att tillåta spridning av slam med god kvalitet på produktiv jordbruksmark samtidigt som krav på återföring av näringsämnen införs är ett mer teknikneutralt alternativ. Detta alternativ öppnar även upp för möjligheten att återföra flera värdefulla ämnen förutom fosfor. Mora kommun anser dock att betänkandet har hanterat frågan om att återföra näring till skogsmark väl lättvindigt. I Moras närområde finns förutom skogar med höga natur- och friluftsvärden också skogar av produktionskaraktär där en långsiktig säkrad produktionsförmåga är av vikt för den lokala, såväl som regionala, basindustrin. Undantaget skulle i sådana fall gälla för den produktionsinriktade

skogsmarken. Skogsområden med särintressen, utpekade av Naturvårdsverket, skulle förstås fortsatt omfattas av spridningsförbudet.

Enligt LRF:s statistik Gröna Näringar består landarealen i Mora till drygt 70% av skogsmark och andelen åkermark ligger en bra bit under 1%. Detta innebär sannolikt att lokal avsättning till åkermark inte kommer att vara ett realistiskt alternativ.

Med tanke på att en skogsnyckel hanterar såväl kväve som fosfor och andra näringsämnen samt att befintlig askåterföring är en relativt blygsam företeelse i skogssammanhang torde återföring av mull, fosfor och andra näringsämnen vara relevant även för produktionsinriktad skogsmark. Vi kan alltså befara en utarmning av produktionsinriktad skogsmark på sikt och konstatera att Sverige, som skogsproducerande land med omfattande export, följer ett näringsflöde utan kretslopp. Balanserad slamgödsling på produktionsinriktad skogsmark med ett regelverk motsvarande Revaq och med ett slam i anpassat format (torkat/pelleterat) skulle återföra näringsämnen samt också kunna möta krav från olika intressenter. (För beräkning av näringsuttag se Skogforsk "Näringsssnurran för askåterföring" <https://www.skogforsk.se/produkter-och-evenemang/verktyg/naringsssnurran/>)

Skogsstyrelsen trycker i sin inlägga till utredning SOU 2020:3 på vikten av fortsatt utredning och forskning inom fältet slamgödsling av skog. Detta skulle kunna kombineras med att intresserade "skogskommuner", med långa transportvägar till lämplig jordbruksmark, skulle ges undantag i eventuell kommande lagstiftning om att få återföra slammet till den produktionsinriktade skogens näringskretslopp inom den egna kommunen. Detta kan även skapa förståelse och engagemang kring uppströmsarbete. Undantaget skulle gälla under en tidsperiod som är anpassad till investeringar i t.ex. slamtorkning.

Ett lämpligt förfarande skulle kunna vara att denna verksamhet underställdes Naturvårdsverkets bemyndigande om giftfrihet och friluftsintressen, Skogsstyrelsens uppdrag om skogens långsiktiga produktionsförmåga och i sitt genomförande omfatta de kontrollstationer som föreslagits i utredningen. Med ett sådant förfarande skulle en relativt begränsad skogsgödsling med slam kunna utgöra grunden för forskning och utredning för att i framtiden stå på en säkrare vetenskaplig grund i ställningstagandet om skogsgödsling med slam är tillrådligt eller ej.

Ovan nämnda förslag ska också ses i ljuset av att kommuner i skogsbygder ofta har allt tyngre kostnader som ska fördelas på små VA-kollektiv. Inläsningar i dyrbara tekniska lösningar med långa transportavstånd kan göra det mycket kännbart att bo kvar i sådana kommuner när samhällsservicen ska upprätthållas. Alternativa avsättningsmöjligheter som ger kostnadseffektiv lokal nytta behöver finnas och lagstiftningen bör anpassas så att den är proportionerlig inte bara för storstads- och lantbruksperspektivet i södra Sverige.

Övriga synpunkter

Allmänna avloppsreningsanläggningar understigande 20 000 pe

Både alternativ 1 och 2 innebär att slam inte längre får användas vid jordtillverkning, vilket idag är den vanligaste användningen av slam i Sverige, ca 65% av slamproduktionen används till olika former av anläggningsjord. Ett ytterligare undantag skulle då kunna ges till tillverkning av anläggningsjord för reningsverk som är tillräckligt små för att undgå kravet på fosforåtervinning. Med föreslagen reglering kommer troligtvis växtnäringen från dessa reningsverk gå förlorad till förmån för samförbränning. Undantaget skulle kunna gälla under förutsättning att slammet är av god kvalitet samt att näringsinnehållet är balanserat i förhållande till användningsområdet. Ett sätt att finansiera torkning/skogsgödsling/uppföljning enligt

MORA

PM/YTTRANDE

2020-05-06

Dokument nr: MK KS 2020/00093-4, 409

3(3)

motivering alternativ 2 skulle kunna vara att avgiftsbelägga tillverkning av anläggningsjord och återföra dessa medel som en subvention för de VA-huvudmän som satsar på torkning/skogsgödsling/uppföljning.

Återvinningskravet för fosfor

Mora kan i detta sammanhang även representera kommuner med ARV med stor säsongsvariation där årsmedelbelastningen kan vara en bråkdel av den maxbelastning som verket är dimensionerat för. Sådana anläggningar behöver få undantas från kravet på fosforåtervinning om > 20 000 pe då den totala producerade slammängden kan vara blygsam i förhållande till dimensionerande belastning.